

Віктор Коцур
(Переяслав-Хмельницький)

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СПІЛКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ (1989 – 1994 РР.)

Автор аналізує діяльність Спілки незалежної української молоді в контексті активізації молодіжного руху в Україні. Метою статті обрано проблеми історії суспільно-політичної діяльності Спілки незалежної української молоді в умовах трансформаційних перетворень в Україні в 1989 – 1994 рр. Відповідно до мети обрано такі завдання: з'ясувати стан нагромадження історичних знань з даної проблеми та дослідити діяльність організації в умовах трансформаційних процесів в Україні. З'ясовано, що обрана тема не має достатнього наукового висвітлення. Перспективним напрямом для дослідження є вивчення історії суспільної діяльності організації в умовах виборчої кампанії 1994 р.

Методологічною основою роботи є універсальні принципи історизму, об'єктивності, системного аналізу фактів та подій, критичного підходу до джерел, що передбачають цілісний, усебічний підхід до вивчення обраної теми. При підготовці статті використовувалися наступні методи: проблемно-хронологічний, історико-порівняльний, метод системного та комплексного підходу.

Ключові слова: Україна, молодіжна громадська організація, Спілка незалежної української молоді, патріотичне виховання, молодь.

У час перебудови, поряд із соціально-політичною активністю дорослої частини населення України, в молодіжному середовищі також виникли не менш динамічні процеси. У боротьбу за незалежність України долучалось і підрастаюче покоління. Наприкінці 1980-х рр. виникали національно-спрямовані молодіжні організації, що намагалися протистояти радянській системі, до яких прилучилася і Спілка незалежної української молоді (СНУМ).

Мета статті – висвітлити історію суспільно-політичної діяльності організації 1989-1994 рр. Завдання полягає у з'ясуванні стану нагромадження історичних знань з обраної проблеми та дослідженні діяльності організації в умовах трансформаційних процесів в Україні.

Наукових праць, присвячених виключно вивченню історії виникнення та діяльності організації, практично немає. Найбільше інформації про діяльність організації знаходимо в колективній роботі В. Кулика, Т. Голубоцької, О. Голубицького, в якій автори висвітлюють діяльність Спілки в контексті загальноукраїнського молодіжного руху [7]. Автори класифікують СНУМ як «суто політичну молодіжну організацію» [7]. На основі джерел вони прослідкували історію виникнення осередків організації в Харкові та Львові, висвітлили спільні риси між Харківською СУМ та Львівською СНУМ, приділяючи більше уваги останній організації. Дослідники відзначили, що харків'яни, інтегрувавшись до всеукраїнської СНУМ, залишались досить автономними у всеукраїнській структурі та взяли на озброєння ідеологію донцовського інтегрального націоналізму, тоді як львів'яни намагалися очолити молодіжний рух не маючи чіткої ідеологічної основи [7]. К. Левчук, досліджуючи діяльність страйкових комітетів та утворення незалежних профспілок в Україні, коротко висвітлив вплив лідерів СНУМ на процес реорганізації виробничого об'єднання ім. 50-річчя Жовтня Львівського страйкому, в робітничий комітет самозахисту [8; с. 42]. Ю. Алексєєв, С. Кульчицький, А. Слюсаренко головною причиною виникнення СНУМ вважають ініціативу харківської молоді відновити діяльність СУМ 1920 рр.

Відносять об'єднання до організацій «нового типу, виховний арсенал якої спирався на релігію і народні традиції» [1, с. 44]. Історики стверджують, що за мету СНУМ ставив виховання молоді «в дусі відданості справі побудови незалежної демократичної України» [1, с. 44]. А Білоус, розглядаючи процес формування багатопартійності в незалежній Україні, вважає, що саме СНУМ стала тим фундаментом, після розколу якого утворилися націонал-радикально налаштовані політичні партії, які будували свою платформу на основі націоналізму і позапарламентського шляху боротьби за державність України, не виключаючи можливість збройної боротьби [2, с. 47-48]. Автор характеризує взаємини СНУМ із КПУ як «відверто конфронтаційними» [2, с. 51], через те, що Спілка мала протилежну комуністичній ідеологію. За твердженням дослідника, гасло «Україна для українців» належить одному з лідерів львівської СНУМ О. Вітовичу, який уперше на мітингу його озвучив. Загалом, більш ґрунтовнішу інформацію про характер та зміст опозиційної діяльності молодіжної організації знаходимо в матеріалах фонду ЦК КПУ, що зберігаються в Центральному державному архіві громадських об'єднань України [10-16]. У деяких архівних справах зберігаються звітні документи обкомів партії, де вказано ще одну назву організації – «Союз незалежної української молоді» [10, арк. 32; 15, арк. 108]. Окремої уваги заслуговує стаття Ю. Бобровніка, присвячена суспільно-політичній діяльності організації в радянський період [3]. Окремі аспекти діяльності спілки висвітлено автором і в дисертаційному дослідженні [4].

Вважається, що організація виникла влітку 1989 р., коли молоді члени Харківської філії УГС оголосили про відновлення Спілки української молоді, яка фігурувала в судовому сфальсифікованому процесі 1932 р. так званого Союзу визволення України. Але назву молодіжної структури було трансформовано на Спілку незалежної української молоді (СНУМ), аби відмежуватися таким чином від СУМ 1930-х рр., а також від СУМ у діаспорі. 19 серпня 1989 р. ініціативу харків'ян про створення незалежної молодіжної організації було підтримано у Львові. Це проявилось в створенні Львівської обласної ради Спілки незалежної української молоді, яку очолив активіст УГС І. Деркач. Рада прийняла Програму СНУМ, у преамбулі якої йшлося про право молоді на вільний вибір політичних ідей, засуджувалася діяльність ЛКСМУ в сфері поширення атеїзму, національного нігілізму. Львівська організація в майбутньому мала ввійти до складу Всеукраїнської СНУМ.

Не з'ясованими залишаються обставини виникнення 20 вересня 1989 р. київської СНУМ. Проте осередок відразу відзначився своєю активною діяльністю. Зокрема, однією з перших акцій киян стало освячення хреста на Замковій горі на могилі студентів, що загинули під Крутами. Хрест був встановлений членами Київської СНУМ 14 жовтня 1989 р. Лідером київських СНУМівців обрано Д.Корчинського. До Київської організації СНУМ входило п'ять осередків: міжрегіональний (Шевченківський район м. Києва), студентські громади Київського університету, Політехнічного інституту, Академмістечка та Оболоні. До травня 1990 р. СНУМ-СУМ являла собою досить аморфну структуру. Протягом другої половини 1989 р. осередки СНУМ виникли в Чернівцях (Спілка української молоді Буковини), Тернополі та в Івано-Франківську [7]. Усі вони існували при регіональних філіях УГС.

У той же час, члени Харківської СУМ не змінили рішення щодо зміни назви своєї організації. Лідер Харківської СУМ К. Черемський відкрито заявляв про орієнтацію своєї організації на донцовський інтегральний націоналізм. Відразу по створенню Харківської СУМ, його керівництво звернулося до української діаспори через радіо «Свобода» із заявою про відновлення в Україні структури СУМ. За порівняно короткий час їм вдалося отримати підтримку частини української національно-свідомої молоді в своєму регіоні. Проте, СНУМ з часом помітно радикалізувалася. Так, 27–28 жовтня 1989 р. в Тернополі виник осередок Спілки. І вже на конференції Тернопільської крайової організації НРУ 2-3 грудня 1989 р. лідер місцевої СНУМ Ю. Моргун заявив, що членом організації може бути лише православний віруючий, який не є членом ВЛКСМ чи КПРС. Націоналістичні

гасла знаходили все більше послідовників у СНУМівському середовищі. У листопаді 1989 р. Львівська рада СНУМ заснувала власний друкований орган «Молодь України», до складу редакційної колегії якого ввійшли: Т. Чорновіл, О. Вітович та І. Деркач. У першому номері газети вийшла редакційна стаття Т. Чорновола, де стверджувалося, що головним завданням організації є пропаганда серед молоді ідеї української незалежності. Проте, навіть у Львівській СНУМ не всі поділяли такі помірковані погляди. Значна частина СНУМівської молоді була «захоплена» героїкою УПА [7]. Для них незалежність була потрібна негайно і без усіляких перехідних періодів. Власне це, на думку істориків, і стало причиною розколу організації в 1990 р. на націоналістичну та помірковану фракції [7].

Початок 1990 р. позначений значною активізацією в молодіжному русі України. Передовсім спостерігалася значна політизація і водночас радикалізація активності молоді. Так, лише із серпня 1989 по травень 1990 р. СНУМ провела 27 масових акцій, у тому числі 23 несанкціоновані мітинги, в яких узяли участь 64 тисячі осіб. Серед них найвідоміша – 1 квітня 1990 р. у Києві. Тоді Спілка провела несанкціоновану демонстрацію, під час якої колона майже 200 осіб прорвала міліцейський кордон, зупинила рух транспорту та провела пікет гарнізованої військової комендатури. Тоді ж піднято синьо-жовтий прапор над приміщенням Київського міськвиконкому [10, арк. 77].

27 січня 1990 р. у Києві відбулася нарада представників СУМ-СНУМівських осередків Донецька, Житомира, Києва, Львова, Рівного, Тернополя, Хмельницького та Черкас. Учасники наради зазначали, що осередки Спілки виникають по Україні автономно і структурно є незалежними один від одного. Щоб під час об'єднання їх в одну організацію не виникло принципових розбіжностей у програмових засадах, було вирішено прийняти основоположні принципи, на ґрунті яких вони проводитимуть свою роботу. Відповідно було прийнято резолюцію, яка окреслювала головні ідеологічні принципи діяльності СУМ-СНУМ.

У кінці 1989 р. в Україні розпочалася кампанія виборів до Верховної Ради УРСР. Активну пропагандистську кампанію проводила й УГС, яка спиралася і на підтримку СНУМ-СУМівських осередків. Власний список кандидатів висувала і Спілка, але до Верховної Ради потрапив лише голова Львівської організації І.Деркач. Більш успішними для СУМ-СНУМ стали вибори до місцевих рад. Так, до Львівської обласної ради був обраний один з лідерів Львівського СНУМ О.Вітович, а до Львівської міськради потрапили А.Соколов та І. Шкарпінець. Упродовж виборчої кампанії організація закликала громадян не голосувати за партійних і радянських працівників [11, арк. 43], висунувши гасло «Ради без комуністів!» [16; с. 446]. На цьому етапі, під час виборчої кампанії, значна частина нових партій намагалася вплинути на молодіжні організації. Так, СНУМ потрапив під вплив Української республіканської партії (УРП), оскільки організація вже тоді мала свої структури в 19 областях України та налічувала понад 1000 членів [11, арк. 144]. Але крім УРП ставку на Спілку робила Українська національна партія (УНП). Вона виступала за створення власних Збройних сил України, до яких мала увійти СНУМ та ряд інших молодіжних організацій [11; арк. 149-150]. Протягом січня-квітня 1990 р. СУМ-СНУМ, головним чином, зосередила свою роботу на виборчій кампанії та власній організаційній розбудові. Осередки організації почали створюватися на рівні районів та селищ, що свідчило про розширення впливу всеукраїнської молодіжної структури. Перед лідерами Спілки реально постало завдання про організаційне оформлення організації. 6 квітня 1990 р. у м. Долина на Івано-Франківщині відбулася регіональна зустріч представників Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської та Київської організацій СНУМ [2; с. 47]. Метою наради була розробка загальної ідейної бази для організації та продовження процесу, який було розпочато 27 січня 1990 р. в Києві на нараді регіональних представників. На зустрічі 6 квітня 1990 р. за участю народного депутата Б.Гориня регіональні керівники СНУМ намагалися виробити спільну тактику боротьби з ЛКСМУ. Зокрема, передбачалося підтримати ідею створення молодіжних комісій та комітетів у новообраних Радах та

висунення на ці керівні посади своїх представників. Тоді ж на Голову Комітету в справах молоді Верховної Ради УРСР, за підтримки УГС-УРП, висувався лідер СНУМ І.Деркач. Нарада підтримала ідею створення на базі УГС партії та погодилася з ідеєю перетворення СНУМ на молодіжну філію нової партії. Пізніше від цієї ідеї відмовилося як керівництво СНУМ, так і радикальна його частина. На нараді також було повідомлено про створення у Львові комітету по добровільній здачі військових квитків українцями як своєрідної форми протесту проти існуючої суспільно-політичної системи, складено графік пікетування військових комісаріатів протягом весняного призову. Розглядалися також питання про заклик до військовослужбовців-українців повертатися в Україну, можливості переховування та захисту дезертирів, посилення діяльності серед учнів випускних класів, ПТУ та СПТУ, які мають йти до війська на найближчий призов. Крім того, керівники СНУМ вирішили підготувати резолюцію з приводу збройного протистояння Литві та відправити загін добровольців на підтримку проголошеній литовській незалежності. Дослідники відмічають, що діяльність СНУМ протягом першої половини 1990 р. носила яскравий антивійськовий характер. Йшлося не про пацифізм, а про повне несприйняття Радянської Армії, організація виступала за те, щоб призовники служили лише на території України. Постійно проводилися пікети військкоматів, мітинги (зокрема масштабним був мітинг у Києві 4 лютого 1990 р.), пікетування Верховної Ради під гаслом «Україні – професійну армію!» [7]. 21 квітня 1990 р. у Львові проходила міжрегіональна нарада представників СНУМ-СУМівських організацій зі Львова, Івано-Франківська, Луцька, Вінниці, Хмельницького, Києва, Чернівців, Рівного, де прийнято рішення домагатися законодавчого закріплення Верховною Радою проходження українцями служби у війську тільки на території України. З цією метою Київська організація СНУМ активно взяла участь в установчих зборах Громадського комітету по захисту молоді від примусової служби за межами України [11, арк. 149-150].

13 травня 1990 р. СНУМ разом із представниками Української студентської спілки, УГС намагалися провести в Полтаві несанкціоновані мітинги на честь Симона Петлюри. Проте міліція зірвала проведення заходів [14, арк. 36-37].

Навесні 1990 р. після низки консультацій та нарад керівники регіональних організацій СУМ-СНУМ вирішили провести об'єднавчий з'їзд. Він відбувся 26–27 травня в Івано-Франківську [3; с. 100]. Головну доповідь про виникнення та діяльність організацій СУМ-СНУМ зробив І.Деркач. Він зазначив, що остання нарада в Києві проілюструвала, що спектр ідейних платформ в організації досить широкий. Тому найголовнішим завданням з'їзду є консолідація крайових організацій на двох програмних принципах, які є обов'язковими для всіх. Радикальну частину СНУМ на з'їзді представляв О. Вітович. У своєму виступі він вимагав знищення більшовизму та запропонував змінити слово «незалежна» в назві організації на «націоналістична» і тим самим підтвердити свою відданість націоналістичній традиції. Фактично в СУМ-СНУМі на час проведення Установчого з'їзду точилася ідеологічна дискусія між прихильниками парламентських методів боротьби та тими, хто виступав за радикальні дії. Ця суперечка охопила також і керівництво регіональних організацій. На з'їзді ці протиріччя виплили на поверхню і загрожували зірвати роботу. До делегатів з'їзду звернулися також політв'язень Ю. Шухевич, ветеран УПА О. Новак, голова об'єднання Державна самостійність України І. Кандиба та інші. Усі вони закликали учасників зборів дійти згоди і не починати свою роботу з розколу. При наявності різних ідеологічних та тактичних підходів СУМ-СНУМ всеукраїнську структуру таки було створено. З'їзд ухвалив Програму і Статут, що закріпив існуючий стан справ організації, надав регіональним осередкам значну автономію у внутрішній організації та діяльності. Обрано Центральний провід у складі 36 осіб – по дві особи від кожної делегації. Головою СНУМ став народний депутат І. Деркач.

Проте протиріччя між «поміркованою» частиною СНУМ та «радикалами» загострювалось. 9 червня 1990 р. в Києві відбулося організаційне оформлення

«радикальної» частини організації, яка отримала назву націоналістичної фракції СНУМ. У заяві фракції зазначалося, що вона мусить займатися вихованням кадрів та створенням на виробництві, в навчальних закладах та у війську, всіх інших державних і суспільних інституціях таких організаційних структур, які зможуть втілити в життя націоналістичну ідеологію. Слід зазначити, що лідери націоналістичної фракції (Д. Корчинський, О. Вітович та ін.) не приховували своїх радикальних планів. Ще 21 січня 1990 р. на мітингу в Києві Д. Корчинський та О. Вітович заявляли про необхідність безкомпромісної боротьби з КПРС із застосуванням усіх методів, не виключаючи і збройних. У середовищі членства СУМ-СНУМ існувала значна частина прихильників революційної лінії. Особливо сильну підтримку націоналістична фракція отримала у Львові, Києві, Рівному, Полтаві, Харкові та Сумах. Націоналістична фракція СНУМ взяла участь у створенні Української міжпартійної асамблеї (УМА), куди увійшли Українська народно-демократична партія, Українська національна партія, Республіканська партія України, Українська селянсько-демократична партія та ряд громадських організацій [11, арк. 41]. УМА являла собою досить радикальну структуру, яка закликала до рішучої революційної боротьби з режимом. За порівняно короткий час націоналістичній фракції СНУМ вдалося захопити керівні посади в цій структурі і визначити її ідеологічний курс. У жовтні-листопаді 1990 р., на тлі загострення політичної ситуації в Україні та існування фактичного розколу в лавах СНУМу, організація залишалася ще досить активною.

СНУМ входила до коаліції опозиційних громадських організацій, які 7 листопада 1990 р. зробили спробу зірвати в Житомирі маніфестацію трудящих у зв'язку із 73-річницею жовтневого перевороту. СНУМівці намагалися протиставити маніфестації «жалобний похід» і молебень по «жертвах більшовизму». СНУМ виступила одним із ініціаторів мітингу-реквію та панахиди по вшануванню воїнів УПА в с. Базар Народницького району Житомирської області, що мав відбутися 25 листопада 1990 р. Проте наміри закінчилися силовим протистоянням з працівниками міліції [12, арк. 175-179].

З проголошенням незалежності в організації відбувся остаточний розкол і в липні 1992 р. вона офіційно була перейменована в Спілку Української молоді (СУМ). Найактивнішу діяльність проводила СУМ «Сумщина», осередки якої спершу також займалися культурницькою роботою. 27 січня 1992 р. СУМ ініціювала проведення урочистих зборів, присвячених пам'яті київських студентів, що загинули під Крутами 29 січня 1918 р., надвечір провели панахиду по загиблих на Аскольдовій могилі та Замковій горі. 29 січня 1993 р. в Сумах з нагоди 75-ої річниці боїв під Крутами було встановлено пам'ятний Хрест із написом: «Загиблим за Україну споконвіку і до наших днів». Ініціатором спорудження Хреста, який було виготовлено на кошти СУМ та пожертви громадян, виступила організація СУМ «Сумщина» [4, с. 145].

На початку 1993 р. в нещодавно реформованій СУМ намітився черговий розкол. Ще на перших зборах Київської організації члени осередку на основі матеріалів, що були в їх розпорядженні, висловили недовіру голові І. Деркачу, звинувативши його в розкраданні майна організації та звільнили від виконання обов'язків голови [4, с. 144]. 7 лютого 1993 р. у Дрогобичі колишній голова СУМ І. Деркач відвідав Крайову організацію. Її голова та активісти висловили йому недовіру та своє обурення з приводу намагання створити дублюючу організацію, а під кінець зустрічі двоє прихильників лінії колишнього голови були виключені з лав осередку. У кінці лютого 1993 р. відбулася нарада прихильників лінії І. Деркача, на якій були присутні працівники Служби безпеки України, намагаючись повернути керівництво організації колишньому голові. Незважаючи на протистояння за владу в керівних структурах організації, низові осередки продовжували активну діяльність. Так, 8 лютого 1993 р. на ст. Боярка в Київській області група членів СУМ на чолі з головою київської СУМ О. Вахнієм здійснили частковий демонтаж пам'ятника Леніну. 12 лютого 1993 р. в Києві вийшов у світ перший номер газети «Листок СУМенят», що видавався гребінківським осередком СУМ, тоді ж при Київській СУМ створено перший відділ

юнацтва. 13 лютого 1993 р. відбувся круглий стіл за участі політичних партій та організацій Хмельниччини, після закінчення якого створено антибільшовицький антиімперський фронт, куди ввійшла крайова організація СУМ. Цього ж дня в Києві відбулася конференція об'єднання «Державна Самостійність України», на якій з привітальним словом від СУМ виступив О. Вахній. 13 березня 1993 р. в Києві УГКЦ та СУМ провели в Бабиному Яру панахиду пам'яті О. Теліги та інших членів ОУН, розстріляних нацистами. У той же день актив СУМ розпочав силове протистояння з представниками комуністів, що мітингували поблизу станції метро «Лівобережна» [4, с. 146].

1993 р. при СУМ «Сумщина» створено рій юнацтва, до якого входили діти віком 11-14 років, що отримав назву «Месника», завданням якого визначалося прищеплення молоді національної самосвідомості і плекання еліти майбутніх захисників України. Рій очолював учень середньої школи № 27 міста Сум О. Холодков. 23 травня 1993 р. сумська крайова команда УНСО та СУМ «Сумщина» провели спільний вишкільний похід, приурочений до річниці трагічної загибелі провідника ОУН полковника Є. Коновальця. У польових умовах відбулися заняття з тактики та орієнтування на місцевості. 22 травня за ініціативи сумського козацького товариства, в м. Лебедині встановлено Пам'ятний Хрест на честь 900 козаків, закатованих московськими військами в 1708 р. Тоді молодь організованою колоною пройшла вулицями Лебедин, відвідала місцевий музей. У підготовці й проведенні акції активну участь взяли СУМ «Сумщина». 22-23 травня 1993 р. у Борзівському лісі Рівненського району однойменної області спільно з УНСО відбули таборовий збір юнаки з військово-спортивного братства при СУМ. Під час зборів на практиці відпрацьовувалися елементи і здобуті навички військового вишколу з техніки безпеки в альпінізмі, прийоми бойових протиборств, гуртової бійки, військово-тактичні елементи в наступі, обороні та розвідці, плавання. Проведено цикл занять ідейно-політичного гарту [4, с. 146].

14 лютого 1994 р. Проводом Крайової організації СУМ «Сумщина» прийнята заява стосовно репресій в Україні щодо діячів націоналістичного руху, в якій вимагалось від влади покарання винних та засудження дій більшовиків. 18-20 лютого 1994 р. в Києві відбувся семінар міжнародного позапартійного комітету виборців України, під час роботи якого готували офіційних спостерігачів для контролю за результатами виборчої кампанії. Учасниками семінару були представники СУМ, Клубу української елітарної молоді (КУЕМ) із Рівного та інших молодіжних організацій [4, с. 142].

У ніч на 21 квітня 1994 р. в Глухові на центральній площі міста члени СУМ «Сумщина» облили фарбою пам'ятник Леніну, після чого міліцією щодо них було порушено кримінальну справу за статтею «хуліганство», яка переросла у протистояння органів правопорядку міста з націоналістичними організаціями [4, с. 143]. З 9 по 11 вересня того ж року під Лубнами, що на Полтавщині, було організовано вишкільний табір організації, на якому таборовики пройшли фізичний та ідеологічний вишкіл [4, с. 143]. Голова СУМ «Сумщина» В. Рог під час виступу на четвертому зборі об'єднання в Києві, що відбувся 12 листопада 1994 р., засудив діяльність влади, назвавши її споживацькою та корумпованою, а український революційний націоналізм «єдиною панацеєю» від усіх державних проблем [4, с. 142]. СУМ «Сумщина» м. Сум прийняла звернення до голови облвиконкому А. Спіфанова, в якому вимагала боронити права вірних УПЦ Київського патріархату та наголошувала на історичній справедливості процесу повернення віруючим Воскресенської церкви, в якій на той час знаходився музей декоративно-ужиткового мистецтва.

Таким чином, у вітчизняній історіографії суспільно-політична діяльність СНУМ в 1989-1994 рр. не набула достатнього наукового вивчення. Проте, все ж обрана тема знайшла своє епізодичне висвітлення у працях авторів, котрі займалися дослідженням історії національно-визвольного руху в Україні. Матеріали, що стосувалися діяльності СУМ-СНУМ, були опубліковані в колективній роботі В. Кулика, Т. Голубоцької, О. Голубицького та дисертаційному дослідженні Ю. Бобровніка, присвячено суспільно-політичній діяльності громадських організацій молоді в Україні.

Загалом суспільно-політична діяльність організації в Україні проводилась у контексті активізації національно-визвольного та молодіжних рухів. Діяльність організації була спрямована на здобуття, а потім розбудову незалежності України, ліквідації КПУ та ЛКСМУ як ворожих організацій, що заважали розвитку української держави. Одним із важливих напрямів діяльності Спілки було патріотичне та релігійне виховання через проведення культурологічних заходів та різного роду вишколів. Перспективним напрямом для дослідження є історія суспільно-діяльності організації в умовах виборчої кампанії 1994 р. та подальших років.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев Ю.М. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985-1999 рр.): навчальний посібник / Ю.М. Алексеев, С.В. Кульчицький, А.Г. Слюсаренко. – К.: ЕксОб, 2000. – 296 с.
2. Білоус А.О. Політичні об'єднання України / А.О.Білоус. – К.: Україна, 1993. – 137 с.
3. Бобровнік Ю. В. Суспільно-політична діяльність Спілки незалежної української молоді в 1989–1990 рр. / Ю. В. Бобровнік // Часопис української історії. – 2008. – Вип. 10. – С. 163–168.
4. Бобровнік Ю.В. Суспільно-політична діяльність громадських організацій молоді в Україні (1985-1996 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Бобровнік Юрій Вікторович; Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2010. – 213 арк.
5. Головенько В.А. Український молодіжний рух у ХХ столітті (історико-політологічний аналіз основних періодів) / В.А. Головенько. – К.: А.Л.Д., 1997. – 160 с.
6. Кобута С. Прикарпаття в новітній українській національно-демократичній революції (1988-1991 рр.) / С. Кобута // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2001. – №7. – С. 34-48.
7. Кулик В. Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива: Дослідження / В. Кулик, Г. Голобуцька, О. Голобуцький [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://golob.narod.ru/kniga.html>.
8. Левчук К.І. Страйкові комітети та утворення незалежних профспілок в Україні (кінець 1980-х – початок 1990-х років) / К.І. Левчук // Вісник. Історія. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Вип. 57. – К., 2001. – С. 41-45.
9. Центральний державний архів громадських об'єднань (далі ЦДАГО). – Ф. 1. – Оп. 32. – Спр. 2555.
10. ЦДАГО. – Ф.1. – Оп. 32. – Спр. 2764.
11. ЦДАГО. – Ф.1. – Оп. 32. – Спр. 2767.
12. ЦДАГО. – Ф.1. – Оп. 32. – Спр. 2768.
13. ЦДАГО. – Ф.1. – Оп. 32. – Спр. 2773.
14. ЦДАГО. – Ф.1. – Оп. 32. – Спр. 2861.
15. ЦДАГО. – Ф.1. – Оп. 32. – Спр. 2908.
16. Політична історія України. ХХ століття. Т. 6: Від тоталітаризму до демократії (1945-2002) / О.М. Майборода, Ю.І. Шаповал, О.В. Гарань та ін. – К.: Генеза, 2003. – 696 с.

REFERENCES

1. Aleksyeyev Yu.M. Ukrayina na zlami istorychnykh epokh (Derzhavotvorchyuy protses 1985-1999 rr.): navchalnyu posibnyk / Yu.M. Aleksyeyev, S.V. Kulchytskyu, A.H. Slyusarenko. – K.: EksOb, 2000. – 296 s.
2. Bilous A.O. Politychni obyednannya Ukrayiny. – K.: Ukrayina, 1993. – 137 s.
3. Bobrovnik Yu. V. Suspilno-politychna diyalnist Spilky nezaleznoyi ukrayinskoyi molodi v 1989–1990 rr. / Yu. V. Bobrovnik // Chasopys ukrayinskoyi istoriyi. – 2008. – Vyp. 10. – S. 163–168.

4. Bobrovnik Yu.V. Suspilno-politychna diyalnist hromadskykh orhanizatsiy molodi v Ukraini (1985-1996 rr.): dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Bobrovnik Yuriy Viktorovych; Derzh. vyshch. navch. zakl. «Pereyaslav-Khmelnyts. derzh. ped. un-t im. Hryhoriya Skovorody». – Pereyaslav-Khmelnytskyu, 2010. – 213 ark.
5. Holoven'ko V.A. Ukrayinskyy molodizhnyy rukh u XX stolitti (istoryko-politolohichnyy analiz osnovnykh periodiv) / V.A. Holovenko. – K.: A.L.D., 1997. – 160 s.
6. Kobuta S. Prykarpattya v novitniy ukrayinskiy natsionalno-demokratychniy revolyutsiyi (1988-1991 rr.) / S. Kobuta // Halychyna. Naukovyy i kulturno-prosvitniy kraysnavchyy chasopys. Ivano-Frankivsk, 2001. – №7. – S. 34-48.
7. Kulyk V. Moloda Ukrayina: suchasnyy orhanizovanyy molodizhnyy rukh ta neformalna initsiatyva: Doslidzhennya / V. Kulyk, H. Holobutska, O. Holobutskyu [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://glob.narod.ru/kniga.html>.
8. Levchuk K.I. Straykovi komitety ta utvorennya nezaleznykh profspilok v Ukraini (kinets 1980-kh – pochatok 1990-kh rokiv) / K.I. Levchuk // Visnyk. Istoriya. Kyivskyi natsionalnyy universytet imeni Tarasa Shevchenka. – Vyp. 57. – K., 2001. – S. 41-45.
9. Tsentralnyy derzhavnyy arkhiv hromads'kykh ob'yednan' (dali TsDAHO). – F. 1. – Op. 32. – Spr. 2555.
10. TsDAHO. – F.1. – Op. 32. – Spr. 2764.
11. TsDAHO. – F.1. – Op. 32. – Spr. 2767.
12. TsDAHO. – F.1. – Op. 32. – Spr. 2768.
13. TsDAHO. – F.1. – Op. 32. – Spr. 2773.
14. TsDAHO. – F.1. – Op. 32. – Spr. 2861.
15. TsDAHO. – F.1. – Op. 32. – Spr. 2908.
16. Politychna istoriya Ukrainy. XX stolittya. T. 6: Vid totalitaryzmu do demokratiyi (1945-2002) / O.M. Mayboroda, Yu.I. Shapoval, O.V. Haran ta in. – K.: Geneza, 2003. – 696 s.

Коцур В. Общественно-политическая деятельность Союза независимой украинской молодежи в условиях трансформационных преобразований в Украине (1989 – 1994 гг.).

Автор анализирует деятельность Союза независимой украинской молодежи в контексте активизации молодежного движения в Украине. Цель статьи – исследовать историю общественно-политической деятельности Союза независимой украинской молодежи в условиях трансформационных преобразований в Украине в 1989 - 1994 гг. В соответствии с целью выбраны следующие задачи: выяснить состояние накопления исторических знаний по выбранной проблеме и исследовать деятельность организации в условиях трансформационных процессов в Украине. Выяснено, что выбранная тема не имеет достаточного научного освещения. Перспективным направлением для исследования является изучение истории общественной деятельности организации в условиях избирательной кампании 1994 г. и деятельность организации в последующих годах.

Методологической основой работы являются универсальные принципы историзма, объективности, системного анализа фактов и событий, критического подхода к источникам, которые предусматривают целостный, всесторонний подход к изучению темы. При подготовке статьи использовались следующие методы: проблемно-хронологический, историко-сравнительный, метод системного и комплексного подхода.

Ключевые слова: Украина, молодежная общественная организация, Союз независимой украинской молодежи, патриотическое воспитание, молодежь.

Kotsur V. The sociopolitical activity of the independent union of Ukrainian youth in conditions of changes in Ukraine (1989 - 1994 years).

The author analyzes the activities of the Association of Independent Ukrainian youth in context of intensified youth movement in Ukraine. The aim of the article was chosen an

attempt to explore the history of political activity Independent Union of Ukrainian youth in transformational changes in Ukraine in 1989 - 1994 years. According for the purpose it was selected such tasks: find out the status of historical accumulation of knowledge of the subject and to examine activities of the organization in terms of transformation processes in Ukraine. It was found that the theme does not have sufficient scientific coverage. A promising area for explore is the study of the history of social organization in the election campaign in 1994 and the organization's activities in future years.

The methodological basis is universal principles of historicism, objective, systematic analysis of the facts and events, critical approach to the sources that provide comprehensive holistic approach to the study of the chosen topic. In preparing for the article the following methods were used: problem-chronological, historical and comparative, method of systematic and comprehensive approach.

Keywords: *Ukraine, Association of Independent Ukrainian youth, youth organization, patriotic education, youth.*

Одержано 2.09.2014